

felül sódert, ez alatt sóderrel kevert sötétbarna réteget figyeltünk meg. Az alsó réteg állatcsontokat és kevés 17–18. századi edénytöredéket tartalmazott. Régészeti objektum nem került elő.

A leletek a váci Tragor Ignác Múzeumba kerültek.

KÖVÁRI KLÁRA

578. Vác, Káptalan utca 14.

(KÖH 34791)

(Pest megye) Á, Kk, Kú

A 3214/1 hrsz. telken egy mélygarázzsal ellátott társasház építése miatt végeztünk megelőző régészeti feltárást a középkori Vác legfiatalabb városrészén, az ún. Német város területén. A késő középkori eredetű telken a legutóbbi időkiig használatban volt egy teljesen ép középkori pince.

A feltárás első szakaszában, 2009 áprilisában a telek hátsó, ÉK-i részén 30 régészeti objektumot bontottunk ki. Egy-két Árpád-kori beásás mellett néhány késő középkori, és több újkori objektum került elő. Az egyik késő középkori (15. sz. végi–16. századi), gerendaszerkezetes kút alján több kisméretű, kiegészíthető fazéktöredék hevert.

Május végén kezdtük meg a pince és közvetlen környezete feltárását. Belsejében három szelvényt nyitottunk. A legfelső 5–15 cm vastag jelen- és újkori, keményre taposott járósintek, újkori rétegek alatt a pince teljes terjedelmében 2–5 cm vastagon – helyenként alig észrevehetően – homokos-kavicsos fedőréteget azonosítottunk, mely szándékos planírozás eredménye volt. Ez alatt helyezkedett el a 40–50 cm vastag, szürke, tömött, agyagos, faszémszemcsés és paticsmorzsás, késő középkori (16–17. századi) feltöltés. A pincének nem volt padlója, vagy bármilyen mesterséges burkolata. A szürke rétegből előkerült legkorábbi kerámiatöredékek (pohár és fazék oldaltöredékek) az építményt a 16. századra datálják. Ugyanezen réteg felső részéről, a 17. sz. végéről több pénzérme, főleg I. Lipót veretei kerültek elő. Belsejében összesen öt régészeti objektumot tártunk fel. Közülük három a 18–19. századra keltezhető, a felső járósintekből indultak és vágták a szürke, koromszemcsés réteget. Egy kút a pince építésével egyidős (16. századi ép, szürke korsó került elő belőle), egy másik a pincénél korábbi, leletanyaga alapján 13–14. századi (kiöntőcsöves kancsók és csigavonal-díszes fazéktöredékek, palacktöredék volt benne).

A nyár folyamán a felszínen öt szelvényt nyitottunk, melyek bontását rövid szünetek után, októberben fejeztük be. Hármát a pince és a teherlejáró boltozata fölé, a negyediket a késő középkori házra, az ötödiket a pince melletti telekrészen, a pincétől D-re helyeztük el. Ez utóbbiban összesen 38 13–16. századi beásást bontottunk ki, melyekből leginkább kerámiaanyag került elő, köztük ép fazekak is. A boltozat feletti szelvények bontása során, a jelen- és újkori törmelékes rétegek alatt ugyanazt a szürke, koromszemcsés 16–17. századi

réteget regisztráltuk, ami a pince belsejében is végig megfigyelhető volt. A pince boltozata fölött, közvetlenül annak megépítése után, sárga homokréteget terítettek el a kövek egyenetlenségének kisimítására. A boltozat kisebb-nagyobb terméskövekből mindvégig egységesen falazott. A szelvény mindkét tanúfalán, de a szellőző alatt meghagyott metszeten is nagyon élesen elvált a pince gödrének beásása a 14–15. századi szürke, agyagos feltöltődéstől.

A középkori ház, a pincéhez hasonlóan, a telek É-i szélén helyezkedett el. A pincével való kapcsolatát a szeméylejáró biztosította. Idén csak egy helyiséget tártunk fel, de bizonyosra vehető, hogy a ház az utcafrontig ért. Csak az alapozása maradt meg, és ez nagyon közel volt a jelenkori járósinthez. A szabálytalan méretű, faragatlan köveket kötőanyag nélkül, sárga agyagba rakták. A helyiség padlója, ha volt, egy későbbi, a ház pusztulása utáni ráásás miatt nem maradt meg. A kőfal a 16–17. századi koromszemcsés, szürke rétegben húzódik. A kőfal szintjén került elő egy kis gömbös hasú, szűk nyakú, reneszánsz füles korsó Miksa verettel és egy aranyozott ezüst medállal. A 14–15. századi feltöltésben csontos öv, balta, egyéb fémek és pénzek voltak. Az alatta húzódó 14. századi, szürke kultúrrétegben galléros peremű fazéktöredékeket találtunk; 320 cm-es mélységben került elő egy 13–14. századi gerendaház leégett maradványa. Csak K-i oldala esett a szelvénybe, így az általunk feltárt alapterülete mindössze 1,5×2 m volt. Az ásatás során legkorábbi leleteink a faházból és egy kútból kerültek elő. A középkori ház kőfala és a pince a 16. századra keltezhető. A 16. században először a házat építették meg kőből, és – a rétegviszonyok tanúsága szerint – csak a használatba vétele után egészítették ki a pincével.

Munkatársak: Kecskés Anita régész, Kiss Katalin régészhallgató, Bíró István, Kóka István, Liebhaber Réka, Várkonyi Dia ásatási technikusok, Érdi Benedek geodéta.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

579. Vác, Piac utca

(KÖH 34791)

(Pest megye) Á, Kk, Tő

2008. október 3. és 2009. szeptember 12. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat elvégezte a 3206/2, 3208, 3212/2, 3238 hrsz. ingatlanok teljes területének megelőző feltárását. A kutatást a helyszínen tervezett mélygarázs és a kapcsolódó térfelszíni építkezés tette szükségessé. A teljes terület 3591 m², ebből a feltárt 3187 m² volt.

A lelőhely a történeti városon belül, a mai Március 15. tértől mintegy 200 m-rel K-re fekszik. Korábban a területen régészeti kutatás nem történt, környezetében azonban számtalan régészeti megfigyelést, ásatást végeztek a megelőző évtizedekben. A terület közvetlen környezetében 13–17. századig tartó időszakból kerültek elő objektumok. A terület a középkori Vác püspökváros német polgárváros területére esik.